

Babad Alit

Alih Aksara

Ny. Riptosuwarno

DEPARTEMEN PENDIDIKAN DAN KEBUDAYAAN
DIREKTORAT JENDERAL KEBUDAYAAN
PROYEK MEDIA KEBUDAYAAN JAKARTA

Direktorat
Kebudayaan

899.222

RIP

b

Babad Alit

Alih Aksara

Ny. Riptosuwarno

**PROYEK MEDIA KEBUDAYAAN JAKARTA
DIREKTORAT JENDERAL KEBUDAYAAN
DEPARTEMEN PENDIDIKAN DAN KEBUDAYAAN
1981 / 1982**

B A B A D - A L I T

Maw i rinengga ing Gambar sarta K a r

A n g g i t a n i p u n

Raden P r a w i r a w i n a r s a

II.

J u m e n e n g i p u n C u n g k u p I n g

P a s a r e h a n K u t h a g e d h e .

A n g g i t a n i p u n

RADEN NGABEHI JAYENGPRANATA

Wedalan Balepustaka

Weltepredhen.

1921.

1. W A L E H .

Kula nuwun wiyosipun, menggah anggen kula ander cipta ngadani cariyos bab Pasarehanipun para Luhur Ratu ing Tanah Jawi ingkang sumare ing Astana Imogiri, punika mulabukani-pun makaten :

Saderengipun kula anglampahi Ayahanipun Kangjeng Gupermen dados Guru (Mantri Guru) wonten ing Pamulangan Angka II-ing Imogiri, bawah Nagari Dalem Ngayogyakarta (Nopember - 1911) punika ing batos mila sampun dangu sanget anggen kula kuwal-kuwil gadhah greget (grnjet) badhe sumerep ngiras pantes Sujarah sowan dhateng pasarehan ing Imogiri, nanging teka tansah kepambang dening sebab ingkang kathah-kathah kemawon, mila sareng kula saged dudunung wonten ing ngriku sapinten ta, lega bingahing manah kula, teka kapinujon kaliyan esthining manah, sareng kula sampun sawatawis wulan wonten ing ngriku, lajeng ragi dhamang saerta ragi mangretos dhateng kawontenanipun sadaya, inggih punika bab lampah-lampah tuwin cara-caranipun, dene anggen kula kepingin sumerep ingkang makaten wau, sajatosipun mboten miyambaki, sampun malih cacak bangsanipun Tiyang Jawi (priyantun saha tiyang alit), Tiyang para luhur Walandi ingkang saking tanah Moncapraja kathah ingkang rawuh, namung perlu badhe - mirsa, Kerep kemawon kula manoni, kadosta : Bangsa Tuan-tuan Walandi, Inggris, Siyem, Presman lan sanes-sanesipun, sami mriku namung perlu badhe nguni-ngani, punapa malih - bangsa Jawi ingkang saking Monca, ing saben dinten sae kemawon kathah ingkang sami sajarah.

Ananging mugi andadosna kauningan, para ingkang sami badhe sumerep wau kathah ingkang cuwa manahipun, jalaran sami - kanggeg lampahipun, deming mboten kenging lumebet. Awit saking kaparengipun karsa Dalem INGKANG SINUHUN Ngayogya - Surakarta, sampun sami paring papacak, inggih punika para ingkang sami sujarah, kengingipun malebet manawi ing dinten Jumengah kaliyan Senen, ngirasnyarengi Cundaka Dalem priyantun Jurukunci ingkang sami kautus nyaosi dhahar (Sekarlan Dupa) makaten wau ingkang kenging unjukbukti, namung ingkang taksih gadhah sesebutan Raden Mas sarta Raden - Ajeng. Dene ingkang namung gadhah sesebutan Raden sarta Raden Rara sapangandhap, namung saged sowan wonten ing Palataran kemawon.

Menggah saking pranatandalem ingkang SINUHUN Ngayogya Surakarta ingkang kenging gadhah sesebutan Raden Mas sarta Raden Ajeng, punika ingkang Grat IV (Canggih-Dalem) saking - Panjenengan NATA ingkang sampun suwarga utawi ingkang taksih Jumeneng.

Sareng kula kerep sumerep para luhur Jawi saking karaton - kakalih ingkang sami sowan sarta marak sajarah, punapa malih para bangsa sanes kadostene ingkang kula aturaken ing nginggil, dados perlu kula ngandharaken kawontenanipun pasarehan, ananging namung sesaged saha sagaking manah kula kemawon, supados tiyang ingkang saking Moncapraja utawi - ingkang dereng dhamang sageda mangertos kawontenanipun lampah-lampah manawi badhe sowan Sajarah mriku.

Sareng kula wonten ing Imagiri angsal kalih-tengah Tahun , saweg saged nyariosaken sawatawis kawontenanipun ing ngriku, dene sebabipun inggih kadosdene ingkang kula aturaken- ing nginggil wau. Puanapa malih kula kedah nerangi dhateng tiyang pribumi ingkang ragi dhamang dhateng kawontenanipun ing ngriku. Ewasamanten cariyos kula punika, kenging dipun tembungaken namung ramyang-ramyang kemawon, malah wonten - Pasarehan ingkang mboten kasumerepan asmanipun, Awit para Jurukunci dalasan tiyang sepuh-sepuh inggih mboten sumerep mila manawi wonten kikiranganipun cariyos kula, mugi para maos sami angegungna sih pangapunten.

Wondene anggen kula saged sowan lumebet dhateng Pasarehan-punika, jalaran kula taksih Grad IV saking ingkang Sinuhun Sepuh (Hamengkubuwono II) ing Ngayogyakarta. Menggah kawon tenanipun cariyos kados ing ngandhap punika.

2. P E R N A H .

Menggah pernahipun Pasarehan Imagiri punika, saking Nagari Nyayogyakarta laresipun ngidul semu ngenceng Mangetan sakedhik, tebihipun 12 pal. Manawi lampah dharat, lampahan - 3½ lampah kareta 1½ jam, marginipun saking Kamarbolah Ngetan sakedhik, dumugi margi pra sakawanan ing kampung Gonamanan menggok ma-Ngidul, dumugi pojok beteng Karaton ing kang Kidul-Wetan menggok Mangetan, dumugi pratigan sakilen Kreteg tungkak, menggok Ngidul terus, lajeng nglangkungi - Griya Los, inggih punika pos ing gandhok, terus Mangidul - sahingga dumugi griya los pos ing Barongan, ing ngriku menggok Ngidul Ngetan anglangkungi Lepen Opak taksih terus kemawon Ngetan, sareng dumugi sawetan Kadhistrikan Bawah Surakarta, menggok Ngidul sakedhik, lajeng menggok Mangetan terus ngenceng-enceng Ngaler Ngetan, dumugi Masjid Pajimatan, ing ngriku menggok Ngaler sarta menggok andeder redi ngantos dumugi ing pasarehan.

PENGET

Mangsuli bab lampah, manawi lepen Opak pinuju banjir, prayogi medal ing Kreteg, dene marginipun saler pos ing Barongan, sarta saking Kidulipun caket Asisten Panji ing Jethis, menggok Mangetan, dumugi ing Dhusun utawi Pasarehan Karangsemut, menggok Mangidul anglangkungi Kreteg sarta Asisten Panji Singasaren, terus Mangidul dumugi sangajengipun Kadhestrikan Bawah Surakarta, tempuk kaliyan margi - ingkang rumiyan. Menggah pasewanipun ± saringgit, namung dumugi sangajengipun Kadhistrikan Bawah Ngayogya.

Manawi lampah dharat badhe pados kamayaran, prayogi num - pak Tram, saking Setatsiyun Tugu medhak ing halte Kutha - gedhe.

DUNUNGIPUN PASAREHAN.

Menggah dunungipun Pasarehan, punika wonten sapucaking Redi Alit-alit ingkang ajejer-jejer mujur Mangilen. Redi wau sajatosipun Pager Redi, inggih punika watesipun Tanah Pare den ing Apdheling Gunung Kidul ingkang sisih Kilen, kali - yan wates Ngare ing Apdheling Mataram ingkang sisih Wetan, menggah Hendhanipun Tanah Apdheling Gunung Kidul kaliyan - Tanah Ngare punika kadosdene Amben kaliyan Jogan.

Salabetipun cariyos bab pernah, sampun nerangaken manawi -- saking Masjid Pajimat, marginipun Ngaler minggah andeder, minggahipun wau mawi undhak-undhakan Banon ingkang Etrapi- pun miring. Dene kathahipun wonten : 164 pancadan, satung- gal-tunggalipun undhak-undhakan wonten : 1,9 d. M. dados inggilipun siti Pasarehan saking Masjid Pajimatan ± 69,16 M. Sitinipun wujud lempung abrit, utawi wonten ingkang ce- meng lincat, wonten ugi ingkang kawoworan Gamping. Pramila manawi mangsa rendheng, undhak-undhakan wau lunyu, jalaran kilen toya ingkang ambekta waled siti lempung. Dene manawi wonten risakipun undhak-undhakan, ingkang mulyahaken ing - gih ingkang kabebahan, awit margi wau sampun bebah-bebahan ing Ngayogyakarta lan Surakarta.

4. PAMEDAL.

Pasarehan wau sampun kula terangaken ba kawontenanipun Pa siten, sarehning kathah ingkang kawoworan gamping, mila pamedalipun Pantun sarta Palawija kirang sae. Ananging - ngriku punika bab kawontenanipun Krowodan kalebet mirah - sarta kathah, sabab dhak-dhakan saking Apdheling Gunung Ki dul. Pnggaotanipun ingkang ageng ing ngriku : Bathik, meng- gah ingkang ambatihik punika mboten ngemungaken tiyang Es- tri kemawon, dalasan tiyang Jaler, lare jaler estri inggih sami anggota ngobeng utawi ambathik gadhahanipun piyambak. Bathikan wau manawi pinuju dinten pekenan ing Nagari (Wage Paing), sami dipun kilak ing Bakul, terus kabekta dhateng- Nagari ngantos atusan. Ananging sapunika titiyang ing ngri- ku sami narimah Nyerat Nembok Seratan Cap-capan. Ing ngri- ku inggih kathah tiyang ingkang dados pandhe, sami damel Arit lan Pacul, saha misuwur padamelanipun. Pandhe -pandhe wau kathah ingkang turunipun Kiyai Hempu Cindhohamoh. Ing- gih punika Abdidalem Hempu Nalika Jaman Karaton ing Nata (Sultan Agung).

Wonten malih ingkang sami damel lempeng Ketan, keta, kang- ge sudhiyan dhateng para ingkang sajarah mriku, Ulam Loh manawi pinuju unsum inggih kathah sarta ageng-ageng, weda- lan saking Lapan Opak.

5. LEPEN OPAK.

Lepen Opak punika sami-sami Lepen ageng ing tahah Jawi aneh piyambak, awit manawi mangsa Ketiga, ilinipun toya alit sanget, mboten beda kaliyan kalen, ananging manawi mangsa rendheng sarta pinuju banjir ageng, toyanipun ageng sangat sarta santer. Tiyang ingkang langkung ngriku kedah ambaita tambanganipun 1 ngantos 15 sen, mawi-mawi ageng alitipun toya. Mila manawi ageng makaten, ing mangka wonten layon, inggih susah sanget, awit layon wau kedah kasabrangaken, mboten kenging kaemot ing baita, sampun nate kalampahan ingkang kados makaten tiyang ingkang nyabrangaken layon, ngantos kantong sirahipun ingkang katingal, terkadhang lep sirahipun ngantos kacakan toya, awit sanajan dhasaripun lepen Wedhi, ewa samanten mboten saged waradin (-leter), inggih punika pating pandukul, ambok manawi manut Ombak umbuling toya. Wonten kaelokanipun malih, inggih punika yen toyanipun ageng sanget, asring wonten alunipun, lampahipun wonten ing tengah anggaleng (dede ombak babanyakan). Lha-yen pinuju wonten alunipun makaten, tiyang ingkang sami ba-dhe ambaita kedah ngentosi icalipun alun rumiyin, dene tiyang ing ngriku mastani alun : Bantheng, ingkang muta-watosi sanget dhateng lampahing baita. Ing mangka sabrangan lepen Opak ing I m a g i r i, punika kaliyan saganten (sugapan) tebihipun watawis $2 \frac{1}{2}$ Pos. Mila kula piyambak inggih gumun, dene ing ngriku wonten alunipun.

Mila kaparengipun karsa Dalem Sampeyan Dalem INGKANG SINUHUN KANGJENG SULTAN ing Ngayogya ingkang kaping VII Yasa-Kreteg. Menggah ingkang dipun Kbeteg sabrangan sakidulipun Pos Karangsemut, tebihipun saking pasarehan kadugi $1 \frac{1}{2}$ pal, Kreteg wau ingkang kapathah anggarap Water Stat, kailayan waragad : 27000 Rupiyah. Wiwitipun anggarap wonten akhiripun Tahun 1912 rampungipun wonten pungkasaning tahun 1913. Ing ngriku mitulungi sanget dhateng tiyang ingkang lalampah, sanajan banjir ageng kareta saged dumugi ing Imagiri. mBoten sanes saking pamuji kula kreteg wau sagede awet awit lepen Opak wau sampun rambah-ambah ngrisakaken Kreteg Sepur.

Lepen Opak punika tukipun saking lengkehing Redi Merapi ingkang Kidul Wetan, lumampah mangidul kejogan lepen sanes sanesipun, tumunten wutah ing saganten. Manawi pinuju banjir ageng tempuripun lepen Hoya saged damel kasusahanipun tiyang padhusunan, awit lepen toya punika inggih ageng nanging lampahipun remben ngembleng. Rehning lampahipun lepen Hopak punika santer ambanting, mila manawi pinuju banjir makaten, sabin sarta padhusunan bawah Asisten Panji tunggalan, dalah Krajanipun Kaonderan saged kelem ngantos-lebetipun toya $1 \frac{1}{2}$ Elo.

6. ABDIDALEM JURUKUNCI.

Sarehning Pasarehan Imagiri punika Luluhuripun Panjenengan Dalem Nata kakalih, Ngayogya lan Surakarta, mila sami maringi Jurukunci Pangkat Bupati Anom, ngerehaken Kaliwon,

Panewu sarta Mantri Jurukunci, Wewenangipun ngreksa Pasa - rehan Dalem, sarta manawi wonten botol-borotipun kedah la- pur dhateng Nagarinipun piyambak-piyambak, manawi dinten Senen wiwit jam pitu dumugi jam sanga enjing, sarta ing Dinten Jumungah wiwit jam satunggal dumugi jam kalih si- yang, perlunipun reresik sarta ngunjukaken dhahar saking - Karaton kakalih, wujud sekar kaliyan dupa. Lah ing wektu punika para ingkang badhe sowan sujarah saged malebet, na- nging sampun kasupen, ingkang kenging sahos bekti namung ingkang taksih Grad IV, dene sanesipun namung wonten ing palataran kemawon.

Manawi garebeg Mulud, para Jurukunci sawadananipun sami so wan tugur dhateng Nagarinipun piyambak-piyambak, Nanging - ugi wonten ingkang kapatah nengga ing Pasarehan. Dene ma- nawi Garebeg Besar sarta Sawal (Riyadi) namung sami sowan- Garebogan dhateng Pasarehan kemawon, manawi Garebeg Sawal sowanipun rambah kaping kalih, ingkang sapisan tanggal sa- pisan Sawal, inggih punika ingkang sinebut Garebeg Ageng, Ingkang kaping kalih, tanggal kaping pitu Sawal, ingkang - sinebut Garebeg alit, Menggah panganggenipun para Jurukun- ci manawi pinuju makaten, inggih kaprabon kados dene mana- wi sowan Garebeg dhateng Nagari.

Manawi Garebeg ageng (Wulan Sawal tanggal sapisan) kathah tiyang ingkang ningali ngantos ewon-utawi atusan. Terka - dhang wonten tiyang Ngamonca ingkang ningali ngiras pantes sujarah. Sadaya wau sami mangangge pameran, mila inggih as ri sarta rame. Manawi mboten Dinten ageng makaten, para ju rukunci wau sami giliran saos (tungguk) wonten ing Pasare- han kanthi babau kepedhak sarta ingkang dipun sebut konca tungguk.

Manawi pinuju wonten layon, panganggenipun para Jurukunci- Ngayogya kadosdene sowan Garebegan. Yen ing Surakarta ka- dosdene manawi sowan saos ing dinten Senen lan Jumungah. Dene yen layon wau putra-Dalem utawi Kangjeng Gusti Pange- ran Adipati Anom, agengipun INGKANG SINUHUN, para Jurukun- ci kedah sowan sadaya, sarta methuk ngantos dumugi ing Le- pen Opak.

Para Jurukunci ing Ngayogya lan Surakarta kathah ingkang - manggen ing Pajimatan, namung Bupati Wadana Jurukunci sami wonten ing Imagiri manggen ing griya Kabupaten (Griya kong sen).

7. TATA CARA.

Manawi wonten sakukubaning Pasarehan ngriku, tiyang-tiyang ingkang sami mboten mastani ing Pasarehan anu, nanging ing Kadhaton Anu.

Upaminipun kadosta : Kadhaton SULTAN AGUNGAN, Kadhaton PA- KUBUWANAN, makaten sapiturutipun, mila sadaya ingkang seba sujarah, priyantun ageng utawi tiyang elit, kedah mangang- ge sacaranipun lumebet dhateng Kadhaton Ngayogya lan Sura- karta.

Dene para bangsa Tuan-tuan Walandi manawi badhe sujarah - dhateng Imagiri, kedah pratela rumiyin dhateng kapatihan, - mangke paprentahan Kapatihan lajeng ambaktani karecis. tu mrapipun putra utawi wayah Dalem ugi amratela dhateng kapa tihan, mangke paprentahan Kapatihan lajeng dhateng dhateng ing Imagiri, nindakna ing saperlunipun. Yen mboten makaten (tanpa pratela dhateng Kapatihan) mesthi ingkang sami suja rah wau mboten sageg lumbet. Wewenanging lumbetipun para Tuan Walandi, tumrapipun dhateng kadhaton SULTAN AGUNGAN -- namung kenging dumugi ing supiturang. Manawi dhateng kadha ton sanesipun, kenging namung dumugi ing palataran. (Sri -- manganti). Manawi para Tuan-tuan Walandi wau apangkat Re- sidhen utawi Asisten Residhen kasebut dhawuh saking nagari Surakarta, tumrap dhateng Kadhaton SULTAN AGUNGAN kenging lumbet dumugi Palenggahan, (Palataran sapisan saking ngle bet). Dene manawi dhateng kadhaton sanes-sanesipun kenging lumbet pisan. Ananging ingkang sampun kalampahan sarta - ingkang sampun kula sumerepi, para tuan-tuan wau inggih namung dumugi ing Supiturang.

Para Jurukunci manawi badhe ambikak Kori Kadhaton, inggih punika yen badhe saos Sekar lan Dupa ing dinten Senen lan Jumungah. Inggih rumiyin dudupa sarta Tahlil, sampunipun- menga, lajeng tebah-tebah sarta pupujian. Nalika punika pa ra ingkang unjuk bekti (canggah sapanginggil) sami nyare - ngi. Sarehning Kadhaton SULTAN AGUNGAN punika peteng sa- nget, dados kedah ngangge Dilah Lilin.

8. TAKSIH SALEBETIPUN BAB TATA CARA

Manawi wonten layon.

Manawi wonten layon saking Surakarta, kedah kasepuraken mi- rungana, (Extratrain). Medhkipun wonten ing Setatsiyun: N. I.S. ing Lempuyangan, kapethuk para abdidalem ing Ngayogya ingkang sami agantung Pasisiran (Kabebahan gadhah lampah Nagari), Sasampading panatanipun lampah, lajeng mangkat - dhateng Pasarehan Pasar Gedhe, sarta wonten ing ngriku nya re sadalu, enjingipun lajeng terus dhateng Pasarehan Ima- giri. Menggah uparenganing layon, punika beda kaliyan la- yon saking Ngayogyakarta. Yen layon saking Surakarta, puni ka Kapethi kados dene layoning bangsa Walandi, sarta mawi kareta ingkang pinajang peni. Manawi layon saking Ngayogya sanajan layonipun INGKANG SINUHUN, taksih bares Cara Jawi Kina.

Salebetipun kula wonten Imagiri menengi layon Dalem Kang - jeng Gusti Pangeran Adipati Anom ing Ngayogya, ing ngriku Kaprabon sarta Ampilan ing Kadipaten Anom Kaampil para Ab- didalem Manggung, dalasan Songsong sungsun tiga lan sapa - nunggilanipun inggih kadherekaken. Dados Ampilan ing Kadi- paten Anom cekakipun keriglampit, punapa malih kaurung - urung para prajurit wolung Gendera, namung prajurit Mantri jero ingkang mboten.

Layon kaayap para pangeran saha Patih Kadipaten Anom saandhahanipun, winewahan Abdidalem ing Kasepuhan ingkang agantung Pasisiran, dalasan kalangenan-Dalem (Ingah-ingahan - ingkang kacelak) inggih kadherekaken. Menggah uparengga - ning layon bares cara Kina. Anamung kebak gugubahan sekar pisungsung saking para tuan-tuan Walandi. Kaleres nginggil ing ngajeng katumpangan Agem-ageman Dalem Cara Walandi cemeng (Luitenant Colonel), dalasan Ageman-Dalem Rante harloji ingkang saking Barleyan rinonce, katingal pating kalepyur. Nalika punika untabipun para ningali mboten kanten - kantenan kathahipun, ngantos ing Imagiri kebak gebel bentet tiyang.

Sasampunipun sumare. Abdidalem Prajurit Katanggung sami tu gur laminipun ngantos tigang dinten wonten Sri-Manganti - (Pasarehan). Ing sadangunipun tugur, saben jam : 6 enjing sonten, sarta jam : 8 dalu sami ngungelaken tambur kados sacaranipun manawi sahos wonten ing Kadhaton. Dene manawi ingkang seda wau INGKANG SINUHUN, ingkang tugur Prajurit - Mantri Jero, laminipun ngantos pitung dinten.

(Layonipun KANGJENG RATU PAMBAYUN Tahun 1917) Taksih cara Kina).

TIYANG PRIBUMI ing IMAGIRI

Caranipun tiyang ing ngriku punika, manawi kesripahan, tamtu nyegah nedha utawi nyamakan dhateng ingkang sami nglayat Dene manawi wonten tangga utawi sanak sadherek ingkang manjurung (nyumbang) punika dumuginipun wilujengan mitung dinten, kedah dipun angsul-angsul sekul salawhipun, dados - manawi kesripahan, kenging kula wastani: Kepalung kepen - thung, awit sampun ngedalaken waragading mayit, kawewahan ngedalaken sesegah tur dipun embel-embeli angsul-angsul dhateng tiyang utawi sanak sadherek ingkang sami manjurung. Inggih tumrapipun tiyang ingkang wonten mboten pados ngrekaos, wangsul tumrap dhateng tiyang ingkang sarwa kirang, punapa mboten andadosaken kasusahan ingkang ageng. Dene wontenipun lalampahan ingkang makaten wau jalaran ing ngriku kathah kuburan ingkang wonten ing redi, dados manawi damel kaluwat pendhudhukipun dangu, amargi saking angelipun, sanjanging lajeng tular-tumularipun, sanajan kuburan wau wonten ing Ngare, ingkang sitinipun empuk, tiyang ingkang kasripahan inggih lajeng anut tata cara kados ingkang kula andharaken ing nginggil, mawi nyegah lan sanes-sanesipun. Kula sampun nate badhe dhamel pakempalan-pakempalan pralenan, tujuning sedyo badhe ngicalaken bab sesegah, nanging mboten kadadosan, awit garunengipun : wong ngriki ngoteni-ku empun carane, Sigeg.

Para Pribumi ing ngriku anem sepuh kathah ingkang sami gadhah sasakit patheh sartå bubul, saking kathahipun sasakit wau ngantos dipun anggep sasakit limrah (wong wis ganjara-

ne dhewe-dhewe), tandhanipun awissanget tiyang ingkang ambudidaya murih sirnaning sasakit wau. Inggang makaten wau andadosaken kirang majenging dhateng pamulangan, awit saweg nengah-nengahi sinau, lajeng kataman sasakit pathek utawi bubul, dados kapeksa sigeg pasinaonipun.

Caranipun para Jurukunci manawi gadhah damel mantu, tetakan utawi sanes-sanesipun, Yen ing ngayogya namung cekap jagongan, (lenggahan) slawatan, maos prajanji kemawon, mboten pisan-pisan kenging mawi Gongso, ananging manawi ing Surakarta, kenging uyon-uyon utawi nanggap ringgit, wacucal malah wonten ingkang ngantos anggadhahi Ringgit Wacucal.

K A P U L I S E N .

Sarehning Nagari Surakarta punika kagungan Siti wonten ing Imagiri kathahipun : 133 3/4 jung, mila maringi Pulisi apangkat Apangkat Panewu Distrik, ngerehaken Carik kathah, ingkang ongal ngiras ngrakep Demang, Upas sepuh kakalih, (Kajineman) Upas nem wolu (Jaga westhi). Wontenipun Paprentahan sumampir dhateng paprentahan Ngayogya, nanging bababagan prakawis Siti kedah dhateng Surakarta. Pulisi ing ngayogya ingkang wonten ing Imagiri apangkat Panji Distrik kanthi Carik kaliyan Upas ngalih, Upas buwi kalih. Ambawahaken Asisten Panji (Onder Distrik) kalih.

Mangsuli Siti Surakarta, ingkang wonten ing Imagiri, siti samanten wau sami kaparingaken anggadhuh dhateng Wadana Jurukunci saandhahanipun, sarta dados Sabin Narawita.

Ing salebetipun tahun 1917 siti-siti ingkang gumadhuh wau badhe kapundhut ing Nagari, dene ingkang anggadhuh badhe kaparingan balanja. Menggah siti narawita punika, pamedali pun kangge sudiyan nyegah tamu, manawi wonten tamu saking Surakarta, makaten malih rehning siti bawah Surakarta wauwonten ingkang Wana Pajatosan, dados dipun paringi Demang Pangalasan kalih.

INGKANG MURWANI YASA PASAREHAN IMOIRI

Menggah ingkang amurwani yasa pasarehan Imogiri, punika INGKANG SINUHUN KANGJENG SULTAN AGUNG HAN YOKROKUSUMO ingkang hakadhaton ing Karta, Mataram, inggih punika ingkang kalok INGKANG SINUHUN SULTAN AGUNG, kaleres putra Dalem INGKANG SINUHUN SULTAN HANYOKROWATI, ingkang ha-Kadhaton ing Paleret, inggih punika ingkang sinebut Inggang SINUHUN SEDA KRAPYAK. Utawi kaleres wayah Dalem ingkang INGKANG SINUHUN KANGJENG SUSU HUNAN BALEKAJENAR ing Mataram, inggih punika KANGJENG PANEMBAHAN SENOPATI utawi Ngabehi SUTO WIDOYO, Demang Loring Pasar Jaman Karaton Pajang.

Wiwitanipun pancen ingkang karancang badhe kagem pasarehan (Genthan) punika ing Redi Girilaya, menggah Redi - Girilaya punika, Redi alit kaprenah saler wetanipun kalayan Pasarehan Imagiri, tebihipun watawis: 1½ pal, nalika ngada ni yasa Genthan wonten ing Girilaya wau INGKANG SINUHUN karsa nyalirani anjenengi piyambak. Kacariyos sareng saweg nengah-nengahi yasa Paman Dalem KANGJENG PANEMBAHAN-JUMINAH nusul badhe pariksa yasan Dalem Genthan wau ndilalah saking karsaning Allah KANGJENG PANEMBAHAN wau an dadak gerah lajeng seda, saking karsa Dalem, paman Dalem - wau lajeng kasarekaken wonten ing ngriku, ingkang makaten wau, andadosaken cuwaning panggali Dalem. Awit karumiyinan Paman-Dalem. Punapa malih lajeng ngosikaken panggali Dalem : Upami akhiripun salira-Dalem saestu sumare wonten ing Girilaya, manawi putra wayah Dalem sami andherek sumare, saesthu badhe sesak papanipun, awit ing Girilayu wau kirang ombor. Mila lajeng yasa Genthan malih wonten ing Imogiri punika, sarta salira Dalem ugi anjenengi - malih, 1) Ing nalika yasa punika para kawula Dalem ingkang sami nyambut damel kathah sanget, sarta bebah-bebahan pada melanipun, sasampunipun papan dados, lajeng yasa Dalem ageng (cungkup) ingkang pinageran gebyok mubeng, menggah gebyok wau ingkang kadamel kajeng Pungle, asalipun saking tanah Palembang Pulo Sumatera. Ingkang andadosaken ngungun - ing manah kula: Gebyok wau sanajan sampun atusan tahun, du mugu sapriki (1917) katingal taksih sae sarta santosa kacariyos sareng Dalem ageng wau sampun meh rampung, SULTAN CI REBON ingkang andherek dandos-dandos, andadak seda wonten ing ngriku, layon lajeng kasarekaken wonten ing Girilaya - nunggil KANGJENG PANEMBAHAN JUMINAH, kasebut ngajeng, kaprenah sa-Wetanipun.

Kacarios Dalem Ageng (Genthan) wau, sareng sampun dados ka pacak sae, Kaentha sacaraning Kadhaton. Ing ngajeng Ler pa sowanan kaparingan Enceh saking Tanah Acih, sarta pinaringan taneman wit Cengkeh. Sakidulipun Supit Urang, pinaringan Balumbang sarta kinareteg, ingkang kilen toya saking-tuking Bengkung. Kacariyos wonten ing Serat babat Nitik, tuking Bengkung wau ingkang Yasa KANGJENG SUNAN KALIJOGO.

PASANGGRAHAN ING IMOIRI

Sareng yasa Dalem Genthan sampun dados, lajeng Yasa Dalem Pasanggrahan wonten ing dhusun Imogiri, Dhusun wau kaprenah wonten sa-Kilenipun Genthan, tebihipun watawis satengah pal, Dalem ing Pasanggrahan wau ing sapunikanipun namung-kantun tilas, malah kaejrahan Griya pagantosan Gupremen, namung kantun pager banonipun sawatawis ingkang taksih. Sa kilenipun Dalem pasanggrahan wau wonten ara-aranipun, ingkang lajeng pinetha alun-alun alit sarta ing tengah katane man wit Waringin kakalih. Kacariyos rumiyinipun saben ing dinten Senen kaliyan Jumugah, yen INGKANG SINUHUN miyos mriku, alun-alun wau kagem watang utawi ajar perang dhateng Abdidalem prajurit Seseliran, sarta ing sapunikanipun saki wa-tengenipun alun-alun wau wonten dhusun patilasaning pondhokanipun para prajurit, kacihna saking namanipun.

Ing saben-saben ing ngriku wonten watang utawi ajar Perang tiyang ningali kathah sanget, sarta wonten ingkang sasade-an Ratengan utawi sanes-sanesipun, ngantos sapriki dados peken ngejraki tilas alun-alun wau. Inggih punika mula bukanipun peken ing Imogiri, pekenanipun ngangge dinten Senen kaliyan Jumungah. Beda kaliyan peken sanes-sanesipun ing bawah Ngayogya, ngangge dinten pekenan (Pon, Wage lan salajengipun).

Menggah ingkang andherek sumare wonten ing ngriku, para panjenengan Dalem NOTO prasasat sadaya, dene ingkang mboten ndherek sumare ing ngriku, inggih punika :

1. INGKANG SINUHU MANGKURAT AGENG, Sumare wonten ing Tegal Arum. (Tegal).
2. INGKANG SINUHUN MANGKURAT MAS, Sumare ing Pulo Selon.
3. INGKANG SINUHUN PAKUBUWANA II INGGIH SINUHUN KOMBUL, Sumare ing Lawiyan (Surakarta).
4. INGKANG SINUHUN PAKUBUWANA VI INGGIH SINUHUN AMBANGUN - TAPA, Sumare ing Ngambon.
5. INGKANG SINUHUN AMENGKUBUWANA II ing Ngayogya, ingkang sinebut SINUHUN SEPUH, sumare wonten Pasar Gedhe Ngayogya, andherek sumare INGKANG SINUHUN SULTAN PAJANG ingkang sinebut : DHATUK PALEMBANG, utawi nunggil INGKANG SINUHUN BALEKAJENAR punapa malih INGKANG SINUHUN HANYO-KROWATI ingkang sinebut SINUHUN SEDA KRAPYAK.

Dumuginipun sapunika putra Wayah Dalem prasasat sadaya andherek sumare wonten ing Imogiri. Wonten ugi kawula dalem ingkang andherek. Nanging punika kalebet Miji.

JAMANIPUN KARATON ING KARTA, MATARAM.

Naliko jaman semanten, (SULTAN AGUNG) ing Tanah Jawi tetrem gemah Ripah raharja, manahipun Tiyang alit-alit samiseneng, jalaran einengku Ratu ingkang linangkung. Punapa malih, mirah Sandhang lan Tedha, INGKANG SINUHUN punika rukunipun dhateng Agami Islam, lan kenceng sanget, sarta remen sanget nengenaken dhateng Santana sarta Kawula ingkang sugih kasagedan lan Kakendelan. Kadosta : Pangeran PURUBOYO seda godog, ingkang sumare ing Wotgaleh, Ngayogya, Pangulu Katega, Kaji Tegal, Kyai Wonokriyo ing Blambangan, Ki Pangat abdidalem Pakathik lan sanes-sanesipun. Kajawi punika tetelukan saking Sabrang ugi kathah. Ngantos Jaman samanten meh pulih kados naliko Jaman Mojopait.

13. Cariyos ingkang perlu-perlu taksih salebetipun KARTA MATARAM.

INGKANG SINUHUN kagungan abdi Pakathik ingkang nama Pangat, inggih ingkang nama KI SINGA, punika sanget kinasih, awit

saking saged anujuprana sarta Limpat ing Ngelmi, Dangu ningdangu sinengkakaken ing Ngaluhur, winisudha dados warongko-Dalem (PĀTIH) nama Patih SINGORANU.

II.

Yasan Dalém dadamel waos ingkang mawi sekarpala, inggih punika Pamor adeg tengah, tinepi ing wos wutah, punika pini-ngit sanget para abdidalem Empu kadhawuhan mboten kengingsami damel.

III.

Sadaya para trah Mataram kedah pinardi sastra tuwin gendhing, manawi nganthos cotho, mboten kahaken darahing Mataram.

IV.

Kathah Yasan-Dalem serat-serat, pola seratan sarta gendhing kadosta : serat sastra gendhing, pola bathikan Huk, gendhing Semang lan sanes-sanesipun, punika saengga samangke Karaton kakalih Ngayogya lan Surakarta taksih sami ngluhuraken, Tan dhanipun kadosta : Gendhing Semang punika kengingipun namung wonten ing salebeting kadhaton.

V.

INGKANG SINUHUN karsa nanem gayam wonten ing dhusun Lipura, bawah Ngayogya, yen wit gayam wau ngantos sekar, punika dados pratondha : Manawi para among tani badhe mboten kamedalan tanemanipun. Nanem wit ingkang ronipun warni pitu wonten ing Girilaya, nanging wit wau sampun pejah. Namung ingkang wonten ing Pasarehan Imogiri taksih gesang, inggih punika wit satunggal ronipun sakawan, ingkang dados lajeripun wit; Nogosari anggadhahi empang 3 (tiga) ingkang ngandhap - wit Asem, wit Prih kaliyan Bibis.

VI.

Taksih panunggilanipun titilas ing SULTAN AGUNGAN, nanging cekap kula punggel samanten kemawon, kadosta : Salak ing jenu, ingkang misuwur ecanipun. Ringgit Gedog, Ringgit Purwa, dadosipun katatah wonten wacucal, lan sanes - sanesipun.

14. W a w a l e r

INGKANG SINUHUN kagungan Wawaler : Tumrap dhateng trah-tume rah Dalem, sampun ngantos wonten ingkang :

1. Ngagem waos landhean kajeng wregu,
2. Nitih titihan Bendono, lan
3. mBoten saged sastra kaliyan Gendhing kadosdene ingkang sampun kasebut ing ngajeng.

Dene sababipun :

1. Nalika SINUHUN karsa ngrapyak sangsam sarta kidang dhateng Redi Kidul, wonten satunggaling sangsam ingkang galak, mbokmanawi saweg gadhah anak, sarta kapengkok ing plajengipun, ing ngriku nyander murugi dhateng INGKANG SINUHUN, nanging katadhahan Woa Handhemanipun lajeng andhawah pejah, Kacarios saking santering panaut, landhean wau ngantos malengkung, dados pucuking Singat Sangsam saged anggayor Wentis Dalem. Inggih punika waos ingkang mawi landhean kajeng wregu, ingkang damel nama Empu Cindheamoh, sarta waos wau adhapur tegawarna. Menggah Empu Kyai Cindheamoh, inggih andherek adadagan wonten ing Imogiri, kapernah wonten sawetan Pasarehan. Pasarehan Dalem, nanging wonten sajawining Gapuri.
2. Titihan bendono punika namung sabab saking mutawatosi.
3. Sampun kajarwa ing nginggil, awit INGKANG SINUHUN wau remen sanget dhateng tembung Kawi. Kasustran kaliyan Gendhing.

15. S I T I M L U W A

Saleripun pasarehan caket wonten Siti mluwa sakedhik, kapernah pinggir lepen, siti wau tiyang padhusunan sami ajrih - anggarap, mbokmanawi pancen siti awon, dados mboten saged medal asilipun, utawi mbokbilih siti wau kahanggep angker, awit sampun jamak limrah tiyang padhusunan taksih remen metri lemah sangar Kayu Ageng, dene sababipun makaten :

Siti mluwa wau ingkang rumiyin tlas kedhung, nanging lajeng kaurugan waled, ing sapunikanipun sampun wujud siti waradin nalika taksih dados kedhung, dipun angge tapa ambuludhateng Kyai ing Giring ingkang kaping tiga, (Kyai Wonotoro) - sareng anggenipun tapa sampun dangu, lajeng wonten satunggaling Auliya langkung ing ngriku, sumerep wonten tiyang tapa Ambulus lajeng dipun takeni : Kowe tapa Ambulus ana ing kono perlune apa.

Wangsulanipun : kula namung badhe nunuwun dhateng Pangeran, ingkang kaweca wonten ing dawegan nalika embah kula Giring rumiyin Auliya ngandika malih : Sanajan mangkonoa, iya aja ana ing kono, mundhak medeni wong liwat, becik nyenthongana ing Guwa kono. Kyai Giring III lajeng pindhah saking ngriku lumebet dhateng Guwa. Mila katelahipun sapunika nama Kyai Senthong, sareng dumugining tilar kakubur wonten ing Girilaya. Dados tiyang ing dhusun sami ajrih nanemi pasiten wau, mbokmanawi ajrih dening tilasing pratapan. Menggah ingkang katagih Kyai Senthong, punika ingkang kawah ya wonten ing serat babad kados ing ngandhap punika.

SEKAR DHANDHANGGULA

Kyai Giring angling jelah-jelih, turun lima kula ingkang - gadhah tan rinungu meksa ngeyel, turun kaping nemipun, awit kula kang gadhah waris, Ki Juru noli mojar, kula mboten - angung, ngantos mbenjing mboten suka, Kyai Giring denya - ngling ajelah-jelih, Adi turun ping Sabta. Kyai Ageng Pamanahan angling, turun pinten-pintena tan suka, mungna turun kula dhewe, sirik ujaring ngelmu, ananggu pi tan krana yekti, Ki Giring lega tyasnya, dene wus sumaur, sarwi noli genny nabda, Kyai Giring wangsul linggih-aneng panti, bojone kang tinetah.

16. BABARIPUN KYAI AGENG SENTHONG (WANATARA)

KYAI AGENG SENTHONG puputra panembahan ROMO inggih PANGERAN KAJORAN, PANGERAN KAJORAN puputra estri kakalih, ingkang - pambajeng kagarwa dhateng PANGERAN WIROMANGGOLO, inggih punika kaleres ingkang rayi PANGERAN PURUBAYA seda Godog, dene adinipun dados semahipun TRUNAJAYA. Kacariyos Pangeran WIROMANGGOLO kadakwa ambalela ing Ratu mila INGKANG SINUHUN MANGKURAT AGENG lajeng utusan pangeran PURUBAYA nyedani ingkang rayi wau, sasampunipun pangeran WIROMANGGOLO seda, ingkang garwa (Jayah Kyai GIRING - III) saweg ambobot tigang wulan.

Kacariyos garwanipun anem SINUHUN MANGKURAT AGENG ambabar putra nanging medal bungkus, lajeng kaparingaken dhateng - Pangeran Kajoran andikakaken ngruwat, wasana linintu putra titilaranipun Pangeran WIROMANGGOLO, ingkang dinten punika inggih saweg lair, SANG NOTO sanget dhangan ing panggali, lajeng ingkang putra wau sareng sampun diwasa, kajunjung - PANGERAN, nama PANGERAN PUGER inggih punika ingkang jumeneng NOTO ing Kartasura, jujuluk INGKANG SINUHUN PAKUBUWONO I. Dados wiwit SENOPATEN dumugi PUGERAN tetep kaping pitu. Mantuk prajanjianipun nalika jaman ing GIRING I prakawis wau supados marem ing panggali, prayogi kula pethikaken saking Serat Babad NITIK, kados ing ngandhap punika.

SEKAR ASMARADANA.

..... Garwa saking Surabaya. Puputra Pangran Dipati, Mataram De garwa NATA, ingkang anem mangke mbobot, wus prapta samaya babar, tan limrah ing ngakathah, miyos lir bligo kang bungkus, SANG NATA emut ing driya.

Tuhu yen NARENDRA sidik, datan kikilapan patrap, ing bab ingering Karaton, datan liya trah MATARAM, mung GIRING - dadys beka, nguni SANGNATA kasiku, dene nguni reh kabranan. Duk kalanira nyedani, jeng Pangran WIROMANGGOLO, dereng ko sus ing kukume, mangka wus katrapan pejah, nuju kang garwa wawrat, babar jalu warna bagus, sareng garwane SANGNATA.

Babar warna tan prayogi, uga pamelehing SUKSMA, NARPA sru tobat mring MANON, arsa miminta mrih samar, sinungken mring Kajoran, kinen angruwat Sang WIKU, Panembahan langkung suka Bayi binekta jro panti, linintonan putranira, Pangran Wiro-manggalane, sinung duta wus binakta, katur marang SANG NATA langkung suka SANGA PRABU, sawusnya ngalama-lama. Diwasa sinung wawangi, Pangran PUGER kawarnaa, gantya ingkang winiraos, Pangran ing Surabaya, Ngingah Ayam Begisar, estri temah dados jalu, warnanya kalangkung endah.

17. Bdhe Parehan Dalem INGKANG SINUHUN
HAMENGGKUBUWONO VII ing NGAYOGYA
Inggang wonten Imogiri Gen-
than.

Guwa tilas pratapanipun Kyai--SENTHONG, sapunikanipun sampun dipun urugi, awit badhe kagem pasarehan Dalem INGKANG SINUHUN HAMENGGKUBUWONO VII ing Ngayogya, Pasarehan wau bagus sarta jembar nanging wragadipun inggih kathah sanget, awit saking sungil panggenanipun, papancenipun waragad sadintenipun 100 rupiyah, ananging yen dinten ageng utawi Jumungah mboten kagarap, menggah laminipun anggarap ± pitung tahun, punika dereng rampung babar pisan, dados waragadipun sampun telas ± 200.000 rupiyah. Manawi nitik papanipun, inggih layak kemawon manawi telas samanten, awit ingkang munggul dipun papras, ingkang ledok dipun urug, ngantos wonten urug - urugan ingkang lebetipun 50 M. sarta reginipun wedhi, banon lan bondha sanesipun inggih mindhak, jalaran pambektanipun-minggah marginipun rumpil, wewah-wewah payoning bangsal - ingkang kahangge sabak (Lei), Menggah ingkang mandhegani-padamelan wau Raden Riyo Prawiroyudo, Abdidalem Wadana Juru kunci, yen kula nitik pasang rakitipun, sanajan Raden Riyo Prawiroyudo wau mboten nate sekolah, sampun anggumunaken.

18. PASAREHAN ING GIRILAYA.-

Pasarehan ing Girilaya punika menggah purwanipun sarta ingkang mangagengi sumare, sampun kajarwa ing ngajeng, nanging pasarehan wau mboten ngangge Dalem Cungkup, kajawi namung Pager Banon kemawon, ing ngriku ugi kareksa dening Jurukunci, apangkat Mantri saking Ngayogya lan Surakarta, ingkang kaereh dhateng Wadana Jurukunci ing Imogiri piyambak-piyambak. Ing ngriku ugi wonten Masjidipun ingkang mentas kawangun enggal.

19. PASAREHAN ING BANYUSUMURUP.

Pasarehan ing Banyusumurup punika kapernahipun wonten saki-dul Wetanipun Pasarehan ing Imogiri, tebihipun watawis sapal, dunungipun wonten salengkeh-lengkehing Redi, menggah ingkang mangagengi sumare kadosta : KANGJENG RATU MANGKURAT (Garwanipun INGKANG SINUHUN MANGKURAT KENCET), Pangeran Lamongan, Pangeran PEKIK, Raden Ayu CONDHONG, Raden Adipati

DANUREJO I (ananging namung kantong tilas kemawon, jalaran sampun dipun putar), Raden RONGGO Prawirodirjo (inggih punika ingkang nyambeti nganggit serat Damarwulan, wiwit Damarwulan kabegal). Dene sadaya ingkang sumare wonten ing ngriku, punika ingkang sami dosa dhateng panjenengan Dalem NOTO. Dados kadosdene Pasarehan mirunggan, ing ngriku wonten pethi tanggal satunggal, kadekek wonten ing Pangeret - ing Dalem Cungkup, saking cariyosipun tiyang ing ngriku pethi wau tilas wadhah mustakanipun Raden Ronggo Prawirodirja ingkang kasebut ing nginggil. Ananging sareng kula cocokaken dhateng priyantun ingkang darah Sokawati, punika sulaya, ing saleresipun pethi wau tilas wadhah mustakani - pun Pangeran JOYOKUSUMO, ing sapunika kula nyumanggakaken dhateng para ingkang ahli babad. Karaton kalih, Ngayogya - lan Surakarta ugi amaringi Jurukunci piyambak-piyambak, ingkang sami kahereh dhateng Kawadanan ing Imogiri, Jurukunci wau sami manggen ing dhusun ngriku, kaprenah Sakilen Pasarehan. Ing ngriku ugi wonten Masjidipun kadosdene ing Giri laya.

Tiyang ing ngriku kathah ingkang sami dados kemas, sarta misuwur saged-saged lan sae dadamelanipun. Ananging rehing wonten tanah padhusunan lan punggir pager redi, dados papajenganipun kirang majeng, ingkang makaten wau andadosaken thukuling pakarti awon. Awit lajeng saiyek sami remen malsu barang-barang, temahan lajeng misuwur namanipun ingkang awon wau. Sareng ing Imogiri dipun wontenaken Pagan - tosan Gupermen, satemah padamelan awon wau kerep kabelek, mbokmanawi pagantosan wau dados dokteripun para kemas - ing Banyusumurup, sagedipun mentas saking pandamelan awon wau.

20. DHUSUN ING KAJOR .-

Sakidulipun Imogiri wonten dhusunipun nama Kajor, tebihipun watawis tigang pal, inggih punika tilas Dalemipun Pangeran KAJOR, (Panembahan ROMO ingkang sampun kasebut ing ngajeng) sanajan ing ngriku sampun mboten katingal tilasing Dalem, - ewadene wonten titkanipun, inggih punika wonten pasarehanipun garwa ing Kajoran tunggil kaliyan kuburipun Rara Mendut tilas kalangenanipun Wirogunan ingkang binendhang dening - Pranacitra. Pasarehan wau dumunung wonten ing sukunipun redi alit, ingkang dados pupundhenipun tiyang ing ngriku. Dhusun Kajor punika ageng panjang, ngantos karang dados kalih, inggih punika Kajor Kilen lan Wetan, Pasitenipun sae sanget, awit katiga rendheng kenging dipun sabin, toya mboten kikirangan, mbok manawi punika ingkang dipun wastani banyu tumumpang.

Ing dhusun ngriku wonten sumberipun satunggal, ingkang dipun pepetri sanget dhateng tiyang ngriku, tiyang ngriku sami seneng sanget dhateng Tayuban, malah manawi reresik dhusun, mawi wilujengan wonten pinggir sendhang, punapa malih tayuban.

21. GUWO ING CERMIN.

Guwo ing Cermin punika kaprenah ing sa-Kidulipun dhusun ing Kajor, tebihipun watawis : $1\frac{1}{2}$ pal dumunung wonten tawingi - pun redi, cangkeming Guwo majeng Mangaler, wiyaripun watawis : 4 meter, lan inggilipun : 2 meter, ing nglebet kadosdene lurung ingkang panjangipun pinten meter lumebet wonten sangandhaping paraden ing Apdheling Gunung Kidul, malah saking cariyosipun tiyang ngriku, panjangipun Guwo wau tanpa wates, jalaran sambet-sumambet kaliyan Guwo sanesipun, sa-panjanging Guwo wau wonten toyanipun mili katiga rendheng, menggah utahipun toya wonten sakilenipun cangkeming guwo - caket, lajeng kangge pangangsonipun tyang sakiwa tengenipun ngriku, dados saking pamanggih kula guwo wau panci margi toya (lepen) ingkang lampahipun kahalang-alangan pasiten ing Apdheling Gunung Kidul. Cangkempun Guwo wau wonten areng - beseman sela (Menyan) ingkang munthuk-munthuk kados tumpeng Amracihnani manawi kathah tiyang ingkang dhateng ngriku. Saking cariyosipun ingkang kawajiban nengga (Jurukunci) tiyang ingkang dhateng mila kathah, sarta mboten ngemungaken tiyang ing Ngayogya kemawon, sanajan tiyang Monca inggih kathah, nanging mboten wonten ingkang sami sipeng, jalaran - ajrih papacakipun nagari, ingkang sami sajarah wau, terkadhang wonten ingkang lumebet nurut ilining Yoya ing Guwo, namung sadumuginipun utawi sawantunipun kemawon, ananging kedah ambekta kanthi tiyang pribumi, sarta sami ambekta - obor kathah, awit ing lebet peteng sanget, sarta mboten nate kenging soroting surya, kula nalika mriku katantun dening Jurukunci : lumebet punapa mboten ananging kula mboten purun, jalaran saking ajrih, awit saking pamanggih kula, hawa ing ngriku punika rehning boten nate kenging soroting - surya, dados kirang prayogi; punapa malih kula ajrih mbokmanawi kathah saweripun, ewa samanten saking cariyosipun tiyang ing ngriku, dereng nate wonten tiyang sajarah mriku lajeng ketiwasan.

Cangkempun guwo wau ingkang sisih kilen wonten banonipun - pitung iji, Banon wau ageng-ageng sarta panjang, mbok manawi damelanipun tiyang kina, awit ing Jaman sapunika mboten wonten banon ingkang samanten agengipun, menggah warninipun Jene Enem, kadosdene Banon wedalan sapunika ingkang pambesminipun taksih mentah, kula lajeng mendhet satunggal, perlu kula ureg-ureg ngangge pemes, damel aksara latin nama kula, ananging kauningana, jebul Banon wau atos sanget, ngantos pemes punika rusak. Namung ingkang dados gumuning manah kula, punika sarehning wonten ing ngriku wau panggenan ingkang nyloho, teka andadak wonten Banon-banonipun, malah gotekipun tiyang kathah, nalika Pangeran DIPONEGORO badhe lolos, mawi tindak mriku terus dhateng Guwolangse, (mriksana babad Diponegoro).

Sawetanipun caket wonten guwanipun alit, ingkang dipun wastani guwa kaum, kaoling ujar, pundi ingkang kepengin enggal saged angaos (Ngaji Arab) kedah sujarah mriku, sakilenipun wonten guwa malih, ingkang dipun wastani Guwo Tledhek, pundi ingkang kepengin dados ringgit Taledhek ingkang sae, utawi dados niyaga, inggih kathah ingkang mriku, dados kadosdene Sendhang Badhaya kaliyan Sendhang Badhut ing bawah Temanggung.

Prakawis wau, saking pamanggih kula, mboten kok saking sababipun Guwo utawi sendhang, ananging namung saking anteping manah, kemawon, dados gugon tuhon wau, namung kangge ngantebaken antep ing manah, gelar yektinipun, sanajan sujaraha dhateng jabalkat pisan, nanging yen manahipun majeng mundur, inggih mboten dados makaten ugi kosok wangsulipun.

22. PASANGGRAHAN PARANG TRITIS

Parang tritis punika namaning pasanggrahan, ingkang dumunung ing pinggir pasisir, Kidul bawah Nagari Ngayogyakarta pernahipun saking Nagari, kidul semu Ngetan, tebihipun watawis : 3 ½ pal, perlunipun kangge sudhiyan para luhur utawi para tuan-tuan Walandi ingkang sami lalangan mriksani - saganten, mila ing ngriku ngantos dipun degi gya pasanggrahan, jalaran saking kerepipun karawuhan tamu, ugi saking - liyan praja, ngantos wonten Tuan Walandi ing kabudidayan - Pleret ngedegaken Toko Wiwit tanggal : 1 Januari 1914, kiplap sapunikanipun.

Ing ngriku wonten tukipun bening anyerong ingkang mili saking pakempalaning tetesanipun etuk, ingkang dumunung wonten tawing ing redi, tuk wau dipun talangi lajeng anjog - dhateng kulah. Ing pasanggrahan ngriku punika nyenengaken manah sanget, awit saged ningali saganten ageng, ingkang - alunipun ageng-ageng anempuh parang, tuwin malampah-malampah wonten ing Gisik, ngiras pantes ningali jingking, undur-undur, eca lan tiyang-tiyang ingkang pados ulam ing saganten, mila ing ngriku tamu tansah kesah dhateng, saya malih manawi ing dinten sae, kadosta : malem salikur wulan Siyam, Jumungah Kliwon, anggarakasih lan sanes-sanesipun ; ing ngriku kebak tiyang sami nyenengaken manah.

23. PASANGGRAHAN PARANG WEDANG.

Sakilenipun Parang Tritis caket, wonten Pasanggrahan malih ingkang dipun wastani Parang Wedang, ing ngriku wonten tukipun umbul ingkang toyanipun benter, raosipun asin, leng sarta pait, sampun jibles kados tuk umbul ing krakal, bawah Apdheling Kebumen, miturut cariyosipun tiyang saged ing Ilmu pamisah, ingkang kawahya ing Serat kabar ; Retna Dumilah, umbul benter ing Parang Wedang punika campuran saking sarining pepelikan wolung warni, manawi ing krakal, - sadasa warni, sarehning toya wau kenging kangge jampi sawarnining sasakit, mila lajeng dipun yasani senthong-sen - thongan sarta kulah, kangge tiyang-tiyang ingkang sami tirah sakit. Dados saya tetela manawi ing ngriku punika panggenan ingkang anyeyengaken sanget, awit panggenan-panggenan patirahan, kaplesiran ugi sajarahan.

Salebetipun tahun : 1917 INGGANG SINUHUN KANGJENG SUSUHUNAN X sakalihan garwa-Dalem KANGJENG RATU EMAS tedhak ing ngriku, malah ngantos siram wonten ing saganten.

24. PATILASANIPUN SEH MAOLANA MAGRIBI.

Saler-Kilenipun pasanggrahan Parang Wedang, wonten patilasanipun SEH MAOLANAMAGRIBI, dumunung wonten sapucaking redi alit, tiyang ngriku mastani pasarehanipun SEH MAOLANA - MAGRIBI, dene patilasan wau kaentha kados pasarehan (Kuburan), ing ngriku wonten Jurukuncinipun, tiyang-tiyang ingkang dhateng kathah ingkang merlokaken sajarah mriku, malah wonten ingkang nyadran, tiyang ing sakiwa-tengenipun ngriku sami mundhi-mundhi sanget.

25. PASAREHANIPUN SEH BELA BELU KALIYAN
SEH DAMIAKING.

Sakilenipun caket kaliyan patilasanipun SEH MAOLANA MAGRIBI wonten pasarehanipun ; SEH BELA BELU kaliyan SEH DAMI AKING ugi dumunung wonten sapucaking redi alit, menggah kawontenanipun ugi mboten sewah kaliyan patilasanipun : SEH MAOLANA MAGRIBI. Kula pitados kadospundi mulabukanipun patilasan - wau, saking cariyosipun tiyang ngriku mboten patosa terang wonten ingkang nerangaken : wonten tiyang kakalih mratapa, wusananipun ngantos dumugi tilar wonten ing ngriku, wonten malih ingkang cariyos : manawi punika namung patilasan, nalikanipun SEH SITI JENAR bantah ngelmi (nyoba) dhateng gurunipun, inggih punika SUNAN BONANG, wonten malih kaoling - serat, manawi punika putra ing Mojopait ingkang pungkasan, larahipun makaten :

Nalika jaman Mojopait pungkasan, sareng Nagari sampun bedhah Putra Dalem (Mojopait) ingkang sami mboten teluk dhateng - Agagi Islam, bibar ngungsi dhateng sanes nagari, utawi sapurug-purug, wonten ingkang dhateng Bali, Madura, Surabaya, Banyumas, lan sanes-sanesipun, lajeng putra ingkang angka: 32 nama Arya Dhandhun, kaliyan ingkang angka : 33 nama Arya Dhandher sagarwa kadharang-dharang dumugi ngriku, (Pasisir) kentheling karsa namung badhe amartapa, sarta sami asisilih: ingkang sepuh nama : SEH BELA BELU, ingkang nem nama SEH GA GANG AKING, menggah anggenipun mratapa, makaten: ingkang sepuh wau rintén dalu namung Brthak, (ngliwet) serta mboten sare-sare. Dene ingkang nem mboten nate dhahar punapa-punapa, ananging sare kemawon, ing wasananipun kalih-kalihipun dados MUKMIN-KAS, menggah garwa putra sami dhudhukuh wonten sakilenipun pasarehan, ing sapunikanipun nama Dhusun Grogol Dados yen makaten kadosdene Harya BARIBIN, Harya Wargautama ing Wirasaba, bawah ing Banyumas.

Tiyang sauruting ngriku panggautanipun sami ngupados ulam saganten. Malah ingkang suwau panggautanipun ingkang ageng damel sarem tamper, ananging sareng tahun : 1915 tiyang wau kaawisan damel sarem sarta dipun pensiun manut undhasuking pamedalipun sarem piyambak-piyambak, dene ing Ngayogya lajeng dipun sadeni sarem briket dening Kangjeng Gupermen. Dodos wiwit punika sirnaning sarem tamper ing ngayogya.

26. G U W A L A N G S E . *

Guwa Langse punika sawetanipun PARANG TRITIS, tebihipun ka dugi : 2 pal dumugi sapinggiring saganten, guwa wau misu wur yen ing kinanipun kerep karawuhan para WALI, luluhur-sarta tiyang saking pundi-pundi, katondha ing ngriku kathah Tapak asta, (teken) ingkang kaserat wonten ing balabag sarana kagaris ngangge pemes, marginipun wonten warni kalih, ingkang satunggal medal ing nginggil, (dharatan), ingkang satunggal medal ing saganten (nyabrang), nanging tiyang ingkang sami mriku kathah ingkang milih medal sagan ten, awit medal ing nginggil (dharatan) punika marginipun-rumpil sanget, punapa malih mutawatosi, wondene medal saganten punika, ugi kathah mutawatosipun, awit saupami saweg nengah-nengahi nyabrang, manawi lajeng katungkeb ing alun ingkang badhe nempuh parang, inggih saged tiwas. Manawi badhe mriku kedah kanthi tiyang bumi, ingkang sampun pana dhateng ageng-alitipun toya saganten, sarta saged angen dhateng kesahipun alun, menggah merganipun saking parang Taritis mangetan waradin, sareng dumugi ing Parang Endog lajeng menggah urut sapinggiring saganten, ing ngriku ngambah parden ingkang awujud sela-sela curi (rumpil). Sareng dumugi ing pantog, ing punika Parang Curi ingkang wiyaripun \pm 6 meter, ing ngriku taksih tinempuh ing alun. Dados manawi badhe langkung kedah ngentosi robipun alun. Manawi tiyang dereng sumerep dhateng tangguhipun alun, temtu badhe katempuh ing alun, menggah sagedipun ngetangi punika mandhet saking punapa, kula kirang terang yen sampun-saged anglangkungi ngriku, terus mangetan ngceng mangi dul sakedhik, lajeng nekuk ninggah ing redi curi sarana rambatan cepengan bondhot-bondhotan, lajeng wonten sela ageng ingkang tengahipun bolong (ngumpleng), inggih kedah medal ngriku, sasampunipun medal ing ngriku, lajeng dumugi ing sela Gethek. Saking carinipun tiyang ngriku, Sela Gethek punika ingkang suwau awujud Kajeng Jati, tilas agemipun SEH MOLANA MAGRIBI, mila dipun wastani Sela Gethek. Awit wangunipun mila kados gethek, Menggah carios wau : Walahu alam. Nanging saking pamanggih kula, prakawis wau namung thukul saking pangothak-athik kemawon, jer watekipun bangsa kula Jawi, remen saha saged ngothak-athik basa, ing sarana saking sunduk prayoga, lampahipun lajeng mendhak dhateng sapinggiring saganten, nglangkungi sela ageng jer kalih, ingkang longkangipun sajangkah, sela wau Curi-curilancip, lajeng medhak dumugi sangajengipun Guwalangse menggah cangkeming guwa majeng Ngidul-Ngilen, inggilipun cangkeming guwa, ing tengah : \pm 2 meter, pinggir kiwa tengen, inggilipun : $\frac{1}{2}$ meter, wiyaripun : 10 meter, ing te-

ngah-tengah taksih wonten tebeng gagawangipun sarta ine-
bing kori, nanging sampun pisah gumlethek, sadaya wau ing-
kang dipun damel kajeng jatos, kula pitaken dhateng tiyang
ing ngriku : sinten ingkang ngyasani korining guwa ing-
kang sakalangkung kiwa lan elok panggenanipun punika, ti-
yang-tiyang ing ngriku mboten wonten ingkang terang, wiwit
saking embah-embahipun, inggih sampun maujud makaten, (mus-
tahil). Menggah blabag wau sampun kebak ciri asmanipun pa-
ra ingkang sami sajarah mriku. Saking cangkeming guwa me-
dhak mangandhap ing pinggiripun saganten, inggilipun : \pm 20
meter, salebeting guwa wonten sumberipun ingkang toyanipun
tawa (mboten asin), tur panggenanipun caket saganten, toya
wau bening anyarong, ingkang lebetipun : \pm 10 meter, sa-
nginggilipun sumber wau awarni Jene asasp-sapan, kados ti-
nata ginubah gubah, asri sanget tiningalan, menggah saking
pandugi kula, punika bangsaning tai-iyeng, ing ngriku won-
ten undhak-undhakanipun minggah katingal longopaning guwa
alit, ingkang wiyaripun : $\frac{1}{2}$ meter, wiyaripun : 1 meter. Se-
la wau saking cariyosipun tiyang ingriku, tilas agem pasa-
rehanipun SEH MAULANA MAGRIBI. (Alahualam). Salebetipun gu-
wa, petengipun anglangkungi, mila manawi badhe lumebet ke-
dah ambekta obor.

T a m a t .

II.

JUMENENGIPUN CUNGKUP ING PASAREHAN
K U T A G E D H E

Amratelakaken Asmanipun ingkang sami sumare
Ing Pasarehan KUTHA GEDHE, tuwin titi-
mangsa anggenipun Anjumenengaken
Cungkup, lan malih aneranga-
ken patilasan-patilasan
ing Sakiwa-Tengeni-
pun ing ngriku

Anggitanipun Raden Ngabehi Jayeng
Pranoto, Abdidalem Mantri Ca-
rik ing PAKUALAMAN, Nga -
yogyakarta.

Raden Mas Anu : Apa kowe sumurup patilasan kang ana ing
Kutha Gedhe.

Jurukunci : Inggih sumerep,

Raden Mas Anu : Mara aranana siji-sijine, lan ing ngendi
prenahe,

- Jurukunci : 1. Pasarehan Astana ing Kitha-ageng,
2. Wringin Sepuh,
3. Sumberkumuning,
4. Seliran,
5. Sela Gilang akaliyan Sela Gantheng.

Pasarehan Astana punika kadugi wiyaripun meter pasagi manawi Banon mubeng tanpa lepan, namung kahaben gosok inggilipun Gapuri kadugi wonten : $3\frac{1}{2}$ meter, mawi konten Gapura, pernahipun wonten Kidul-Wetan, inepipun mawi kau - kir ingkang peni panggarapipun.

2. Wringin sepuh pernahipun wonten sakiyening Bangsal paso wanan ing Kitha ageng, ingkang sisih Kidul, ing gledhegan Wetan ingkang njawi.
3. Sumber kumuning, sa Kilenipun Capuri Pasarehan.
4. Seliran, punika wujud balumbang ingkang kabanon mubeng inggilipun pager-Banon satunggal meter, ing sisih Kidul mawi bedhahan kangge siram, utawi kangge angilekaken toya. Ing nginggil mawi dipun dekeki griya payon sirap, seliran wau wonten kalih panggenan, pancen papaning tiyang jaler, utawi papaning tiyang estri, pernahipun sami wonten sa Kidulipun Pasarehan.
5. Sela Gilang akaliyan Sela Cantheng, Kidul Wetanipun Waringin sepuh.

Raden Mas Anu : Kapriye mungguh caritane, ana ing patilasan mau.

Jurukunci : Menggah criyosanipun saking Bapa kaki kula makaten : Pasarehan ing Kitha ageng punika, ingkang sumare - para luluhur Dalem Ratu Jawi ing Surakarta kaliyan ing Ngayogyakarta. Mila manawi wonten risakipun, ingkang dandosi inggi Ratu kakalih wau.

Wringin sepuh punika tuwuhipun sampun nalika saderengipun Kitha Matawis dipun iyasani, manawi sempal, asring dados alamat, badhe wonten para ageng ing Tanah Jawi ingkang seda.

Raden Mas Anu : Mangkono wau apa wis tamtu,

Jurukunci : Inkang sampun kalampanan inggih makaten. Ananging inggih asring wonten para ageng seda, wringin sepuh-wau mboten sempal pangipun. Makaten malih kleyangipun : Lu mah-kurep ngalih jodho asring kangge sarananing kekesahan, supados manggih wilujeng.

Sumber Kusumaning, punika wujud balumbang, wiyaripun kadugi kalih meter, panjangipun tigang meter, pinggiripun mawi plisir Banon ingkang toyanipun angclapi sarta saged mili, mawi tedheng pager banon, ananging mboten mawi griya, ing ngajeng kacriyosaken padusanipun para widadari, wontenipun inggih saderengipun wonten Kraton Matawis.

Seliran punika ingkang yaya KANGJENG SUSUHUNAN LEPEN, inggih punika WALI, pandamelipun nalika angysani Karaton Matawis. Jaman Panjenenganipun PANEMBAHAN SENOPATI, KANGJENG SUSUHUNAN LEPEN wau mentas tindak-tindak lajeng kampir, aparing priksa dhateng KANGJENG PANEMBAHAN SENAPATI prayoga - ning Wates pager Capuring Kraton, mawi angasta Lantingan,

kakarsakaken nurut ethuring toya. Ing sasampunipun, KANGJENG SUSUHUNAN wau sariranipun karaos sumuk, lajeng ange - cis siti medal toyanipun, kagem sarira (Awak-awak) sarta tuk wau lajeng kaparingan nama seliran, lestantun dumugi - sapriki. Kangge pamidhanganing sadhengah tiyang, ingkang sami nadar awit waluya anggenipun sakit, utawi kadumugen - sedyanipun, lajeng adus ing saluran wau. Toyanipun kaunjuk dados Wiyana.

Gilang punika wujud sela item, ingkang panjangipun kadugi kalih tengah meter, wiyar sameter, inggilipun satengah meter, wangun ambanon, cicriyosanipun, punika tilas palenggan Dalem KANGJENG PANEMBAHAN SENAPATI ING NGALAYA, ingkang amurwani yasa Karaton Matawis.

Sela Catheng, punika wujud sela pethak, ingkang bunder ageng alit, cacahipun sakawan iji, ingkang alit piyambak - agengipun sajeram gulung, ingkang kapara ageng, cacriyosanipun : Punika tilas ameng-amenganipun Raden Ronggo, putra nipun KANGJENG PANEMBAHAN SENAPATI ING NGALAGA ingkang sampun kasebut ngajeng, mawi kapageran gebyog rujun, ing nginggil kapayu sirap.

Raden Mas Anu : Dadine Karaton Mataram wau dhek tahun apa, sarta banjure dadi pasarehan.

Jurukunci : Menggah dadosipun Karaton Matawis wau, miturut pemutan ingkang tumrap ing banon Kelir Regol Masjid ing kitha ageng, regol ingkang Mangidul, adeg-adeg sapisan tumrap ing kelir ingkang sisih wetan, sastra Jawi, punika nalika tahun Jimawal 1500 dadosipun pasarehan nalika tahun 1528. Kadandoson amargi rusak dening Lindhu, tahun Ehe 1796 utawi ing tahun Calandi 1867.

Raden Mas Anu : Mungguh ananing Cukup ing Kutha gadhe kang dadi pupundhen-Dalem Ratu Jawa, cacah pira, lan kang endi kang dadi bageyane Ratu ing Surakarta lan Ngayogyakarta.

Jurukunci : Cacahipun cukup ageng tiga, ingkang ler piyambak namanipun Tajug, kidulipun nama Witana, punika bageyan ing Ngayogyakarta, kidulipun malih nama Prabayasa, - agengipun ngungkuli Cukup kakalih ingkang kasebu ngajeng punika bageyan ing Surakarta. Makaten malih tambahan ing - empering Prabayasa ingkang sisih Kilen. Wonten ingkang dados bageyan ing Ngayogya.

Raden Mas Anu : Apa kowe sumurup luluhur Dalem kang padha sumare ana ing Dalem Cukup tetelu iku.

Jurukunci : Inggih sumerep, menggah ingkang panjenengan - sampean dangekaken punika, punapa sadaya mawi kula wijang asmanipun, punapa cacah kemawon.

Raden Mas Anu : Kang sumare ing Tajug lan Witana, sareh - ning mung sathithik, wijang-wijangen asmane, dene kang ana Prabayasa sarehning akeh mung sumurupna cacah bae.

Jurukunci : Inkang sumare ing Tajug cacahipun tiga, urutipun saking kilen mangetan :

1. Kangjeng NYAI AGENG HENIS.
2. PANGERAN JOYOPRONO.
3. KANGJENG KYAI DHATUK PALEMBANG.

Inggang sumare ing pringgitan (Witana) ugi urut saking Kilen mangetan :

1. KYAI AGENG MATARAM.
2. NYAI AGENG MATARAM.
3. NYAI AGENG PATHI.
4. KYAI AGENG JUTUMARTANI (Ngandhapipun)
5. KANGJENG RATU RETNA JUMILAH.
6. KANGJENG RATU KALINYAMAT.
7. KANGJENG PANEMBAHAN SENAPATI.
8. PANGERAN TUMENGGUNG GALAKBANING.
9. PANGERAN MANGKUBUMI.
10. PANGERAN SUKOWATI.
11. PANGERAN MARTASANA.
12. PANGERAN SINGASARI.
13. PANGERAN MANGKUNAGORO.
14. PANGERAN TEPOSONTO.
15. KYAI TUMENGGUNG MAYANG.

Inggang sumare ing Prabayasa cacahipun : 64 wondene ingkang kapetang ageng :

1. INGGANG SINUHU SEDA KRAPYAK.
2. INGGANG SINUHUN KANGJENG SULTAN II.
3. KANGJENG RATU SULTAN.
4. KANGJENG RATU MAS TINUMPUK.
5. KANGJENG RATU MAS PATHI.
6. KANGJENG RATU SASI.
7. KANGJENG PANEMBAHAN MANGKURAT.
8. KANGJENG GUSTI PANGERAN ADIPATI PAKUALAM I.

Raden Mas Anu : Mungguh pasarehane KANGJENG GUSTI PANGERAN ADIPATI PAKUALAM II sarta ing sapiturute kang jumeneng ing PAKUALAMAN iku Pasarehane ana ing ngendi.

Jurukunci : Manawi pasarehanipun KANGJENG GUSTI PAKUALAM kaping kalih, kaping tiga : utawi ingkang kaping sakawan , ugi andherek adadagan wonten ing pasarehan Kitha ageng mawi Cungkup wonten sawetanipun Prabayasa, Dene KANGJENG GUSTI PANGERAN ADIPATI PAKUALAM kaping gangsal utawi ingkang kaping nem, sumare wonten ing Asna Girigonda. Inggih punika wonten tanah kilen Pragi Bawah PAKUALAMAN.

Raden Mas Anu : Apa kowe sumurup titi mangsane nalika jumeneng ing TAJUG, WITANA lan PRABAYASA.

Jurukunci : Inggih sumerep, ananging jumenenging TAJUG, WITANA punika mboten sareng kaliyan jumenenging PRABAYASA.

Raden Mas Anu : Jumenenge dhek tahun apa, lan kapriye laku lakune.

Jurukunci : Jumenengipun Tajug kaliyan Witana, punika sale betipun tahun Be angka 1832 utawi tahun Walandi 1902.

Wondene lampah-lampahipun, enget-engetan makaten : Dinten jumenengipun, Abdidalem Methakan sami kakarsakaken Tahlilan wonten ing Pasarehan, enjingipun Kangjeng Raden ADIPATI DANUREJA sakalerehanipun sami sowan dhateng Kithageng, Pangangge ageng, lajeng anjumenengaken TAJUG kaliyan WITANA wau, Kajenengan dening Kangjeng Gusti PANGERAN ADIPATI ARYA MANGKUBUMI, akaliyan Pangeran sanesipun.

Raden Mas Anu : Junenege PRABAYASA dhek tahun apa, kapriye laku-lakune.

Jurukunci : Jumenengipun nalika ing dinten Jumungah Paing tanggal kaping 14 Rabingulakir, Wawu 1833 utawi kaping 10 Juli angka 1903.

Saderenge dinten Jumenengipun, Barang Kajeng-kajeng dandos, san saking PRABAYASA wau kabekta sepur saking Surakarta, lajeng kajugaken wonten ing palataran pasentulan Kitha Ageng, wondene dandos wau mila sampun kagarap rampung wonten ing Surakarta, dhatengipun wonten ing Ngayogyakarta sampun kantun angetrapaken kemawon, sareng malem Jumungah Paing ingkang sampun kasebut ngajeng, para Abdidalem Pame-thakan sami kakarsakaken Tahlilan wonten ing Pasarehan, enjingipun jam : 8 KANGJENG RADEN ADIPATI SOSRODININGRAT PATAH DALEM ing Surakarta kaliyan Kangjeng PANGERAN ANGABEHI, sarta PANGERAN sanesipun sami rawuh, kadherekaken para priyayi abdidalem ing Surakarta, sami Kapalan sadaya, pangangge Prajurit, wonten ing sepur kapethuk dening Pangeran Putra DALEM tiga, Bupati Nayaka ing Ngayogyakarta satunggal, sarta Bupati Pulisi kanthi kalerehanipun ing sawatawis, sami andherekaken dumugi ing kitha ageng. Dunungipun Bangsal Pasentulan ing Kitha ageng kapethukaken dene Kangjeng Raden Adipati DANUREJO, Papatih Dalem ing Ngayogyakarta, kaliyan para Pangeran ing sawatawis, Kangjeng Raden Adipati ing Surakarta langgah ing Bangsal Pasentulan ingkang ler, kangjeng Raden Adipati ing Ngayogyakarta langgah Bangsal Pasentulan ingkang Kidul, sawatawis-Kangjeng Raden Adipati kakalih lajeng Jumeneng kanthen Asta, anjumenengaken Saka Guru ingkang ler Kilen, bakdani-pun lajeng langgah Bangsal Pasentulan malih, kaladosan dhar Wedang, sawatawis lajeng langgah dhahar wonten ing Surambi lumbur dumugi ing plataran Masjid, mawi dipun Tarubi, sawatawis Kangjeng Raden Adipati SOSRODININGRAT sarta para-pangeran ing Surakarta kondur.

Raden Anu : Mungguh wawangunaning Cungkup mau kapriye, kang angundhageni sapa.

Jurukunci : Manawi ing bageyan Ngayogyakarta, wawangunani-pun sae sarta prasaja, ingkang angundhageni panggarapipun Raden Tumenggung Mangunkusumo, ingkang bageyan Surakarta, sarwa santosa sarta sakanipun mawi kaukir ingkang sarwa-adi garapanipun ingkang angundhageni Raden Tumenggung Wrek sodiningrat.

Raden Mas Anu : Sapa kang kagungan karsa amulyakake Dalem Cungkup kang padha kasebut mau.

Jurukunci : INKANG SINUHU KANGJENG SUSUHUNAN PAKUBUWANA - SENAPATINING NGALAGA NGABDUR RAHMAN SAYIDIN PANATA GAMA - ingkang kaping Sadasa ing Surakarta, utawi INKANG SINUHUN KANGJENG SULTAN HAMENGKU BUWANA SENAPATI ING NGALAGA NGABDUR RAHMAN SAYIDIN PANATA GAMA KALIPATOLAH ingkang kaping PITU ing Ngayogyakarta.

Raden Mas Anu : Sapa kang kagungan karsa mulyakake Dalem Cungkup ing Kutha gedhe bageyan PAKUALAMAN.

Jurukunci : Inggang kagungan karsa mulyakaken, KANGJENG PANGGERAN HARYA SASRANINGRAT, inggang kabebahan anindakaken : panguasa paprentahan ing Pakualaman. Wondene menggah jumenenging Cungkup wonten ing tahun Be angka 1832 utawi tahun Walandi 1903.

Sarta sekaran sela, agengipun para Ageng ing PAKUALAMAN, mawi karengga ukir-ukiran, inggang peni panggarapipun, inggang angundhageni Raden Mas Panji Gondoatmojo. Makaten malih angyasani Dalem Cungkup wau amarengi dinten Akat Kaliwon tanggal kaping : 8 Jumadilawal Wawu 1833, utawi kaping : 2 Agustus 1903.

Wondene inggang angyasani sekaran-Dalem Kangjeng GUSTI PANGGERAN ADIPATI PAKUALAM kaping : V utawi kaping VI punika KANGJENG GUSTI PANGGERAN ADIPATI HARYA PRABU SURYADILAGA, - inggang Jumeneng kaping VII, mawi sela Marmer garapan Bangsa Eropah, inggih peni panggarapipun.

Manawi sampun mboten wonten pandangan panjenengan sampeyan malih, kula kalilana mundur.

Raden Mas Anu : Iya wis tak lilani.

-- Tamat --

TIDAK UNTUK DIPERJUAL BELIKAN

Per
Je